

Опіка та піклування над дітьми: що важливо знати

Опіка та піклування встановлюється з метою забезпечення особистих немайнових і майнових прав та інтересів малолітніх та неповнолітніх осіб; над дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування, і є однією з сімейних форм влаштування таких дітей (поряд з усиновленням, влаштуванням у прийомну сім'ю чи дитячий будинок сімейного типу).

Опіка встановлюється над дитиною, яка не досягла чотирнадцяти років, **піклування** – над дитиною у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

Опіка, піклування над дитиною встановлюється органом опіки та піклування, а також судом у випадках, передбачених частинами 3,4 статті 60 Цивільного кодексу України. Опіка, піклування над дітьми встановлюється до повноліття дитини (якщо батьки померли, покинули дитину, не можуть піклуватись про дитину за станом здоров'я тощо) або на визначений термін (батьки відбувають покарання за скоєння злочину, перебувають під слідством тощо).

Порядок організації опіки і піклування в Україні визначається:

- Конституцією України (ст.51, 52);
- Сімейним кодексом (ст.243 – ст.251);
- Цивільним кодексом (ст.55 – ст.79),

а також низкою законів України та підзаконних актів.

Опікуном, піклувальником призначається переважно особа, яка перебуває у сімейних, родинних відносинах з підопічним, з урахуванням особистих стосунків між ними, можливості особи виконувати обов'язки опікуна чи піклувальника.

Згідно статті 244 Сімейного кодексу України, опікуном, піклувальником дитини може бути за її згодою повнолітня дієздатна особа. При призначенні дитині опікуна або піклувальника органом опіки та піклування враховуються особисті якості особи, її здатність до виховання дитини, ставлення до неї, а також бажання самої дитини.

Якщо на опікунство претендує декілька осіб, то перевага надається:

1. Родичам дитини (незалежно від місця проживання);
2. Сім'ї, в якій дитина проживала на момент виникнення питання про встановлення опіки (піклування);

Не може бути опікуном, піклувальником дитини особа, яка зловживає спиртними напоями, наркотичними засобами, особа, позбавлена батьківських прав, а також особа, інтереси якої суперечать інтересам дитини. У разі призначення опікуна, піклувальника враховується бажання дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування. Бесіда з дитиною проводиться працівником служби у справах дітей з урахуванням її віку, обставин, за яких вона втратила батьківське піклування, не принижуючи гідність дитини та осіб, які виявили бажання взяти її під опіку, піклування. З питань встановлення опіки та піклування потрібно звертатись до органу опіки та піклування за місцем проживання дитини або особи, яка виявила бажання стати опікуном, піклувальником.

Рішення про встановлення опіки, піклування приймається у місячний строк після подання заяви і документів до служби у справах дітей.

Згідно п.39 постанови КМУ від 24 вересня 2008 року № 866 особи, в сім'ї яких влаштовуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, зобов'язані пройти курс навчання з проблем виховання таких дітей (за винятком осіб, які бажають усиновити дитину) в центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Родичі, в яких проживає дитина-сирота або дитина, позбавлена батьківського піклування, що мають намір взяти її під опіку, піклування, курс навчання не проходять. Рішення про встановлення опіки, піклування приймається у місячний строк після подання заяви і необхідних документів.

У разі встановлення опіки, піклування над дитиною, яка перебуває у закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, служба у справах дітей разом з адміністрацією закладу забезпечує передачу дитини на виховання опікуну, піклувальнику і відрахування її із закладу протягом 15 днів після прийняття рішення про встановлення опіки, піклування.

Особа, яка виявила бажання взяти на виховання в сім'ю дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, подає службі у справах дітей за місцем свого проживання:

1. Заяву (від подружжя приймається спільна заява, підписана обома подружжями);
2. Довідку про доходи за останні шість місяців або копію декларації про доходи, засвідчену в установленому порядку;
3. Документ, що підтверджує право власності або користування житловим приміщенням;
4. Копію свідоцтва про шлюб (для осіб, які перебувають у шлюбі);
5. Довідку про проходження курсу навчання з виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і рекомендацію центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо включення кандидатів до єдиного банку даних;
6. Копію паспорта;
7. Висновок про стан здоров'я заявника, складений за відповідною формою;
8. Довідку від нарколога та психіатра для осіб, які проживають разом із заявниками;
9. Довідку про наявність чи відсутності судимості для кожного заявника, видану органами внутрішніх справ за місцем проживання заявника;
10. Письмову згоду всіх повнолітніх членів сім'ї, що проживають разом з особою, яка бажає взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, засвідчену нотаріально або написану власноручно в присутності посадової особи, яка здійснює прийом документів, про що робиться позначка на заяві із зазначенням прізвища, ім'я, по батькові, підпису посадової особи та дати.

До Кропивницького місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги можна звернутися за адресою: м. Кропивницький, вул. Архітектора Паученка (Дворцова), 64/53, тел. (095)87-662-33, (0522) 32-08-24.

E-mail: kirovohrad1.kirovohrad@legalaid.gov.ua

До Компаніївського бюро правової допомоги можна звернутися за адресою: смт. Компаніївка, вул. Паркова, 4 Режим роботи: понеділок-п'ятниця з 8:00 до 17:00 год. Тел.:(068)36-990-80, 2-00-72

Для **цілодобового** доступу громадян до безоплатної вторинної правової допомоги діє єдиний телефонний номер **0-800-213-103**.